

Universiteit
Leiden
The Netherlands

International law and the sustainable governance of shared natural resources: A principled approach

Sánchez Castillo, N.N.A.

Citation

Sánchez Castillo, N. N. A. (2020, October 1). *International law and the sustainable governance of shared natural resources: A principled approach*. Meijers-reeks. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/136858>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/136858>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/136858> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Sánchez Castillo, N.N.A.

Title: International law and the sustainable governance of shared natural resources: A principled approach

Issue date: 2020-10-01

Samenvatting – Dutch summary

INTERNATIONAAL RECHT EN HET DUURZAME BEHEER VAN GEDEELDE NATUURLIJKE
HULPBRONNEN

Een principiële aanpak

Zowel internationale milieuverdragen als soft law-instrumenten benadrukken internationale samenwerking als een fundamenteel beginsel bij het beheer van natuurlijke hulpbronnen die door twee of meer staten worden gedeeld. Door spanningen tussen de nationale belangen en de gemeenschappelijke belangen van staten die natuurlijke hulpbronnen delen, kunnen staten echter moeilijk samenwerken. Gehinderde samenwerking kan leiden tot problemen zoals langdurige conflicten (bijv. tussen de oeverstaten van de Nijl), trage ratificatieprocessen van gezamenlijke beheersovereenkomsten (bijv. de Guaraní Aquifer-overeenkomst tussen Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay) of gerechtelijke procedures (bijv. verschillende zaken voor het Internationaal Gerechtshof betreffende gedeelde hulpbronnen, waaronder de historische zaken Gabčíkovo-Nagymaros tussen Hongarije en Slowakije en Pulp Mills tussen Argentinië en Uruguay). Ondertussen kan het duurzame beheer van de betrokken hulpbron en de mensenrechten van de betrokken bevolking worden aangetast.

Dit proefschrift behandelt de beginselen van internationaal recht die van toepassing zijn op het beheer van natuurlijke hulpbronnen die worden gedeeld door twee of meer staten. De term ‘gedeelde natuurlijke hulpbronnen’ wordt in ruime zin gebruikt en verwijst naar zowel grensoverschrijdende als mondiale hulpbronnen. Het proefschrift richt zich speciaal op natuurlijke hulpbronnen die belangrijk zijn voor de wereldbevolking, die potentieel een bron van conflict zijn (tussen de staten die de hulpbron delen en/of tussen de staten en de getroffen bevolking) en wier beheer problemen kan geven. Het proefschrift bestaat uit vijf hoofdstukken. Vier hoofdstukken zijn gepubliceerd in peer-reviewed tijdschriften over internationaal recht en één hoofdstuk is een gepubliceerd boekhoofdstuk dat door de redacteurs werd beoordeeld. Alle vijf de hoofdstukken vormen samen een coherent geheel (dit proefschrift) en zijn tegelijkertijd op zichzelf staande stukken, elk met hun individuele en onafhankelijke *raison d’être*.

De meest prominente problemen met betrekking tot het beheer van gedeelde bronnen in dit doctoraatsonderzoek zijn: (1) de afstemming van de uitoefening van permanente soevereiniteit over natuurlijke hulpbronnen (PSNH) en

het rechtvaardige gebruik en de bescherming van hulpbronnen die worden gedeeld door twee of meer staten; (2) de onvoldragen conceptualisering van de gemeenschappelijke belangen en zorgen die bestaan tussen staten die natuurlijke hulpbronnen delen; en (3) het betrekken van niet-statelijke actoren in bestuursprocessen. Het doel van dit proefschrift is het onderscheiden, onderzoeken en evalueren van beginselen van internationaal recht die deze problemen zouden kunnen aanpakken. Elk hoofdstuk identificeert een specifiek probleem of 'gat in de kennis' met betrekking tot deze drie meest prominente problemen en brengt een origineel en overtuigend argument naar voren om dit aan te pakken. De problemen die in elk hoofdstuk worden geïdentificeerd, zijn:

Hoofdstuk 1: De erkenning van PSNH over grensoverschrijdende watervoerende bodemlagen is controversieel. De belangrijkste bezwaren zijn dat de volledige uitoefening van PSNH over grensoverschrijdende watervoerende bodemlagen grensoverschrijdende samenwerking zou kunnen ontmoedigen en ongeschikt zou zijn om het milieu van gedeelde zoetwatervoorraden te beschermen.

Hoofdstuk 2: Het juridische karakter van de gemeenschap van belangen en haar rol in de uitoefening van soevereiniteit over gedeelde watervoorraden blijven onduidelijk.

Hoofdstuk 3: De International Law Commission (ILC) heeft het concept dat de aantasting van atmosferische omstandigheden een 'gemeenschappelijke zorg van de mensheid' is uit haar ontwerprichtlijnen voor de bescherming van de atmosfeer verwijderd. Dit vanwege bezwaren van ILC-leden met betrekking tot onvoldoende duidelijkheid over het concept van gemeenschappelijke zorg van de mensheid en de juridische gevolgen ervan.

Hoofdstuk 4: Partijen bij het VN-klimaatraamwerkverdrag (UNFCCC) erkennen de noodzaak om de effectieve betrokkenheid van waarnemersorganisaties verder te versterken naarmate het UNFCCC-proces op weg is naar de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs. Het internationaal klimaatrecht bepaalt echter niet hoe partijen moeten zorgen voor een effectieve deelname van waarnemers.

Hoofdstuk 5: Hoewel bindende en niet-bindende internationale rechtsinstrumenten voorzien in publieke participatie in milieubeheer en deze wijze ook aanmoedigen, zijn bij de bestaande opvatting van gemeenschapsbestuur over de zeeën en oceanen in de eerste plaats staten en industriële bedrijven betrokken en wordt de toegang voor het maatschappelijk middenveld beperkt.

Op basis van de geïdentificeerde problemen behandelt dit proefschrift de volgende algemene onderzoeksvragen:

Welke beginselen van internationaal recht bevorderen het naar elkaar toegroeien en de convergentie van de uitoefening van permanente soevereiniteit over natuurlijke hulpbronnen en de gemeenschappelijke belangen van staten die natuurlijke hulpbronnen delen?

Hoe worden dergelijke gemeenschappelijke belangen in het internationaal recht geconceptualiseerd? (Hoofdstukken 1-3)

Welke beginselen van internationaal recht bevorderen de participatie van niet-statelijke actoren in het bestuur en beheer van gedeelde natuurlijke hulpbronnen? (Hoofdstukken 4 en 5)

De algemene onderzoeksvragen zijn onderverdeeld in de volgende sets subvragen per hoofdstuk:

Hoofdstuk 1: Is de soevereiniteit die wordt uitgeoefend over natuurlijke hulpbronnen onder de exclusieve nationale jurisdictie van een staat anders dan de soevereiniteit die wordt uitgeoefend over hulpbronnen die worden gedeeld door twee of meer staten? Als dat het geval is, wat onderscheidt de een van de ander? Wat is het nut om deze te onderscheiden vanuit het perspectief van grensoverschrijdende samenwerking en milieubescherming?

Hoofdstuk 2: Wat is de juridische status van het beginsel van gemeenschap van belangen? Hoe verhoudt dit zich tot de uitoefening van nationale soevereiniteit over gedeelde watervoorraden? Kenmerkt het internationale waterrecht zich door trends die erop wijzen dat het zich ontwikkelende beginsel van gemeenschap van belangen zich in een bepaalde richting ontwikkelt?

Hoofdstuk 3: Wat houdt het beginsel van gemeenschappelijke zorg van de mensheid in volgens internationaal recht? Wat zijn de juridische gevolgen van dit beginsel? Is aantasting van de atmosfeer een gemeenschappelijke zorg van de mensheid?

Hoofdstuk 4: Wat kenmerkt de deelname van waarnemers aan internationale besluitvormingsprocessen over klimaatverandering? Wat betekent de erkenning in de Overeenkomst van Parijs dat partijen de mensenrechtenverplichtingen moeten nakomen? Wat houdt het mensenrecht tot deelname aan publieke aangelegenheden in? Omvat dit ook besluitvormingsprocessen op internationaal niveau? Hoe kan het recht om deel te nemen aan publieke aangelegenheden het klimaatrecht aanvullen en mogelijk bijdragen tot een grotere deelname van waarnemers aan de internationale besluitvorming over klimaatverandering?

Hoofdstuk 5: Wat is de stand van zaken met betrekking tot het gebruik en de bescherming van de visserij op volle zee en diepzeebodemmineralen? Hoe zit het met de inspraak van het publiek in de instellingen die deze hulpbron-

nen beheren en het toepasselijke rechtskader? Welke rol speelt publieke deelname aan de Sustainable Development Goals (SDG's)? Wat is het juridische karakter van de SDG's? Op welke manier kunnen SDG 14 (duurzaam gebruik van zeehulpbronnen) en SDG 16 (het bouwen van sterke instituties op alle niveaus) instellingen beïnvloeden die de visserij op volle zee en diepzeebodem-mineralen beheren ten bate van een duurzaam beheer van deze hulpbronnen?

Elk hoofdstuk beantwoordt de daarop betrekking hebbende reeks subvragen die zich richten op één bepaald internationaal rechtsbeginsel dat relevant is voor het beheer van gedeelde natuurlijke hulpbronnen, namelijk soevereiniteit (hoofdstuk 1), gemeenschap van belangen (hoofdstuk 2), gemeenschappelijke zorg van de mensheid (hoofdstuk 3), publieke participatie (hoofdstuk 4) en duurzame ontwikkeling (hoofdstuk 5). Naast het beginsel in kwestie, besteden de hoofdstukken aandacht aan daaraan gerelateerde beginselen die van toepassing zijn op het beheer van de gedeelde bron die wordt besproken. Het afsluitende hoofdstuk belicht de bevindingen in de hoofdstukken 1-5, geeft antwoorden op de onderzoeksvragen en bespreekt de onderlinge relatie tussen de verschillende beginselen onderling en ook in relatie tot andere beginselen van het internationaal recht. Voorts evalueert het slothoofdstuk de vooruitzichten voor het beheer van gedeelde wateren, de atmosfeer en de oceaan als global commons op basis van de besproken beginselen. Dit proefschrift hanteert daarbij een klassieke juridische normatieve onderzoeksmethodologie. Waar nodig en mogelijk zijn primaire en secundaire bronanalyse gecombineerd met praktische ervaring of 'in situ observatie' om de problemen volledig te begrijpen en de onderzoeksvragen te beantwoorden, daarbij rekening houdend met de praktische implicaties van de voorstellen in het proefschrift.

Elk hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Als eerste identificeert elk hoofdstuk een probleem of hiaat in de kennis met betrekking tot het beginsel in kwestie en de toepassing ervan op een bepaalde gedeelde natuurlijke hulpbron. Elk hoofdstuk brengt vervolgens een origineel en overtuigend argument naar voren om het geïdentificeerde probleem aan te pakken. Ten slotte doet elk hoofdstuk voorstellen om de rol van het onderzochte beginsel in het beheer van de desbetreffende gedeelde hulpbron te versterken.

Hoofdstuk 1 identificeert het probleem dat de erkenning van PSNH over grensoverschrijdende watervoerende bodemlagen controversieel is, voornamelijk omdat PSNH grensoverschrijdende samenwerking zou kunnen ontmoedigen en onvoldoende zou zijn om het milieu van gedeelde zoetwatervoorraden te kunnen beschermen. Het hoofdstuk stelt dat PSNH en 'soevereiniteit over gedeelde natuurlijke hulpbronnen' (SGNH) van elkaar verschillen. Als eerste presenteert het de controverse die wordt veroorzaakt door het beginsel van PSNH toe te passen op hulpbronnen die worden gedeeld door twee of meer staten. Vervolgens analyseert het de relevante internationale rechtsinstrumenten om kenmerken te identificeren die soevereiniteit over exclusieve hulpbronnen

onderscheiden van soevereiniteit over gedeelde hulpbronnen. Deze vergelijken-de analyse identificeert drie belangrijke verschillen. Ten eerste wordt PSNH uitsluitend uitgeoefend door één staat over de natuurlijke hulpbronnen die zich volledig binnen zijn nationale grenzen bevinden en in gebieden die onder zijn exclusieve economische jurisdictie (zoals ter zee de exclusieve economische zone en het continentaal plat), terwijl SGNH gezamenlijk wordt uitgeoefend door twee of meer staten over hulpbronnen verdeeld over elk van hun territoria en waar het gebruik door de ene staat het gebruik door de andere(n) beïnvloedt. Ten tweede was het oorspronkelijke doel van PSNH om politieke en economische zelfbeschikking van het betrokken volk en hun staat te waarborgen, terwijl het doel van SGNH is het delen van de voordelen en het reguleren van de milieubescherming van gedeelde natuurlijke hulpbronnen. Ten derde is het essentiële en kenmerkende recht van de PSNH om vrijelijk over de eigen natuurlijke hulpbronnen te beschikken niet van toepassing op gedeelde bronnen, terwijl de essentiële en karakteristieke verplichting onder de SGNH om samen te werken niet van toepassing is op hulpbronnen onder exclusieve jurisdictie. Op basis van deze bevindingen concludeert het hoofdstuk dat PSNH en SGNH conceptueel verschillend zijn en afzonderlijke rechtsregimes vormen. Het hoofdstuk suggereert dat het begrip van SGNH als een reeks regels die verschillen van die van PSNH zou kunnen bevorderen dat het beheer van gedeelde hulpbronnen steeds meer gericht wordt op samenwerking en milieubescherming, en steeds minder gericht op het bevredigen van de territoriale belangen van de staat. Bovendien zou een groter bewustzijn van de verschillen tussen soevereiniteit over exclusieve en gedeelde hulpbronnen de onderhandelingen kunnen vergemakkelijken, met name in het licht van de lopende discussies over het recht inzake grensoverschrijdende watervoerende bodemlagen bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

Hoofdstuk 2 identificeert het probleem dat de juridische aard van de gemeenschap van belangen en haar rol in de uitoefening van soevereiniteit over gedeelde watervoorraden onduidelijk blijft. Hoofdstuk 2 onderzoekt verdragen die uitdrukkelijk 'gemeenschappelijke belangen' of een 'gemeenschap van belang' tussen oeverstaten erkennen om de juridische conceptualisering van gemeenschap van belangen en de fundamentele elementen ervan in kaart te brengen. Voorts geeft het hoofdstuk de trends aan van de algemene richting waarin het beginsel van de gemeenschap van belangen evolueert. Op basis van deze analyse stelt het hoofdstuk dat de gemeenschap van belangen een beginsel is dat de relaties tussen de oeverstaten met betrekking tot de gedeelde watervoorraden regelt, hetzij omdat hierin is voorzien in een verdrag dan wel omdat dit als zodanig wordt geïnterpreteerd. Basiskennmerken zijn: (1) de eenheid van het gedeelde afvoerbekken; (2) solidariteit en samenwerking tussen de oeverstaten; en (3) de harmonisatie van de nationale wetten en beleid van de oeverstaten op het gebied van waterbeheer. Daarnaast identificeert hoofdstuk 2 twee trends die licht werpen op de algemene richting waarin het op-

komende beginsel van gemeenschap van belangen evolueert: een verschuiving van de traditionele benadering van milieubescherming op basis van de no-harm-regel naar de ecosysteembenadering, en de integratie van de bekkenpopulaties als houders van rechten en plichten met betrekking tot gedeelde afvoerbekken. Hoofdstuk 2 suggereert dat de gemeenschap van belangen een verschuiving bevordert van de bescherming van primair de staatsbelangen naar de bescherming van het milieu – ongeacht of wel of niet schade wordt toegebracht aan andere oeverstaten – en de rechten van de oeverbevolking. De gemeenschap van belangen draagt aldus bij tot de harmonisatie van de centrale dimensies van de moderne soevereiniteit van de staat, te weten milieubescherming en mensenrechten.

Hoofdstuk 3 handelt over het probleem dat de ILC uit zijn ontwerprichtlijnen voor de bescherming van de atmosfeer het concept verwijderde dat degradatie van de atmosfeer een 'gemeenschappelijke zorg van de mensheid' is. Deze beslissing was het gevolg van bezwaren van diverse ILC-leden over het bestaan van onvoldoende duidelijkheid over het concept van gemeenschappelijke zorg van de mensheid en de juridische gevolgen ervan. Het hoofdstuk stelt dat de aantasting van de atmosfeer in feite een gemeenschappelijke zorg van de mensheid is en stelt voor om het beginsel wel in de ontwerprichtlijnen op te nemen. Twee redenen onderbouwen dit voorstel. Ten eerste erkennen verschillende internationale rechtsinstrumenten kwesties van gemeenschappelijk belang als zijnde van invloed op de menselijke gezondheid en het milieu en die gecoördineerde en effectieve acties van alle staten vereisen. Het probleem van atmosferische degradatie deelt deze basiskenmerken en is daarom een gemeenschappelijke zorg van de mensheid. Ten tweede, kortstondige klimaatverontreinigende stoffen zoals zwarte koolstof tasten de atmosfeer aan en veroorzaken klimaatverandering. Aangezien het VN-Raamverdrag inzake Klimaatverandering (UNFCCC) klimaatverandering erkent als een probleem van gemeenschappelijk belang, valt de aantasting van de atmosfeer logischerwijs ook onder deze categorie. Het hoofdstuk suggereert dat het terugbrengen van 'gemeenschappelijke zorg van de mensheid' naar de ontwerprichtlijnen de ILC de mogelijkheid zou geven om bij te dragen aan de uitwerking van de betekenis en de reikwijdte van dit nog steeds wat omstreden beginsel.

Hoofdstuk 4 bespreekt effectieve participatie van waarnemers in internationale klimaatonderhandelingen. Weliswaar hebben de partijen bij het UNFCCC de noodzaak erkend om de effectieve betrokkenheid van waarnemersorganisaties verder te versterken naarmate er vooruitgang wordt geboekt bij de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs, maar het internationale klimaatrecht bepaalt niet hoe partijen effectieve participatie van waarnemers moeten garanderen. Het hoofdstuk stelt dat erkenning van het mensenrecht om deel te nemen aan publieke aangelegenheden en de verplichting om ervoor te zorgen dat dit recht daadwerkelijk wordt geëerbiedigd zou kunnen bijdragen tot een grotere

deelname van waarnemers aan internationale besluitvormingsprocessen in het kader van het UNFCCC. Dit argument stoelt op de volgende gronden. Ten eerste vereist het recht om deel te nemen aan publieke aangelegenheden dat staten wetgevende en andere maatregelen nemen die nodig zijn om daadwerkelijke deelname aan de besluitvorming van algemeen belang te waarborgen. Ten tweede is het recht om deel te nemen aan publieke aangelegenheden ook van toepassing op internationale besluitvormingsprocessen. Ten derde, hoewel noch het UNFCCC noch de Overeenkomst van Parijs uitdrukkelijk verwijzen naar het waarborgen van effectieve deelname van waarnemers, hebben UNFCCC-partijen die ook partij zijn bij de relevante mensenrechtenverdragen niettemin ook op die grond de verplichting om te zorgen voor hun effectieve deelname, ook op internationaal niveau. Deze verplichting wordt versterkt door de erkenning door de partijen in de Overeenkomst van Parijs dat zij hun bestaande mensenrechtenverplichtingen moeten nakomen wanneer zij maatregelen nemen om de klimaatverandering aan te pakken. Om deze redenen voorziet het mensenrecht om deel te nemen aan publieke aangelegenheden in verplichtingen voor UNFCCC-partijen die ook partij zijn bij de mensenrechtenverdragen. Deze kunnen de klimaatbepalingen aanvullen en aldus bijdragen tot een grotere deelname van waarnemers aan internationale UNFCCC-besluitvormingsprocessen.

Hoofdstuk 5 handelt over het probleem dat de bestaande interpretatie over het beheer van de oceanen in de eerste plaats staten en industriële ondernemingen betreft en de toegang van het maatschappelijk middenveld beperkt. *Hoofdstuk 5* stelt dat de Sustainable Development Goals (SDG's) bijdragen aan de ontwikkeling van een nieuwe opvatting over het beheer van de zeeën en oceanen door de nadruk te leggen op de deelname van het maatschappelijk middenveld aan het bereiken van duurzame ontwikkeling. Dit argument is gebaseerd op twee redenen. Ten eerste moedigen de SDG's instellingen op alle niveaus aan om de toegang van het publiek tot informatie en deelname aan de besluitvorming te versterken om de transparantie, verantwoordingsplicht en doeltreffendheid van hun beheer en bestuur te vergroten. Ten tweede toont de studie van publieke participatie in regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's) en de Internationale Zeebodemautoriteit (ISA) aan dat de bestaande opvatting daarover in de eerste plaats staten en industriële ondernemingen betreft en de toegang van het maatschappelijk middenveld beperkt. Het hoofdstuk suggereert dat de SDG's een nieuw begrip van oceaانبestuur als global commons bevorderen, waarbij publieke participatie een integraal onderdeel is van het bestuursproces en noodzakelijk is om institutionele transparantie, verantwoordingsplicht en effectiviteit voor duurzame ontwikkeling te waarborgen.

Het *afsluitende hoofdstuk* belicht de bevindingen, antwoorden op de onderzoeksvragen en conclusies in elk van de vijf voorgaande hoofdstukken. Het geeft

ook meer algemene conclusies die antwoord geven op de algemene onderzoeksvragen uit de inleiding van het proefschrift. Deze geven aanleiding tot een aantal afsluitende opmerkingen. De overkoepelende conclusies zijn dat de beginselen van gemeenschap van belangen en de gemeenschappelijke zorg van de mensheid het naar elkaar toebrengen van PSNH en de gemeenschappelijke belangen van staten die natuurlijke hulpbronnen delen bevorderen. Voorts stimuleren de beginselen van publieke participatie en duurzame ontwikkeling het betrekken van niet-statelijke actoren. Daarnaast concludeert het hoofdstuk dat de beginselen die in dit doctoraatsonderzoek worden onderscheiden, onderzocht en geëvalueerd met elkaar samenhangen en ook wisselwerking hebben met andere beginselen van internationaal recht en in context moeten worden geïnterpreteerd.

De onderscheiden beginselen mogen inderdaad niet los van elkaar worden gezien, aangezien deze ook raken aan andere toepasselijke beginselen van het internationaal recht. De interactie tussen de onderscheiden beginselen en andere toepasselijke beginselen van het internationaal recht versterkt de focus en het potentieel van al deze beginselen om staten te begeleiden bij het bereiken van een duurzaam bestuur over hun gedeelde natuurlijke hulpbronnen. De onderscheiden beginselen hebben ook betrekking op elkaar. Elk van deze heeft immers betrekking op soevereiniteit en elk hoofdstuk benadert het probleem, de onderzoeksvragen, de argumenten en de voorstellen vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling. Het onderlinge verband tussen de onderscheiden beginselen en andere beginselen van het internationaal recht suggereert dat de rol van de onderscheiden beginselen zou kunnen worden versterkt als deze op een geïntegreerde manier worden geïnterpreteerd. Dit overeenkomstig artikel 31 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht dat bepaalt dat een verdrag wordt uitgelegd in zijn context en in het licht van zijn doelstellingen. Samen met de context moet bovendien rekening worden gehouden met 'alle relevante regels van internationaal recht die van toepassing zijn in de betrekkingen tussen de partijen'. De onderscheiden beginselen – die veelal in verdragen zijn vervat – moeten daarom in hun context worden geïnterpreteerd, rekening houdend met alle relevante beginselen en regels van het internationaal recht met betrekking tot het duurzame beheer van gedeelde natuurlijke hulpbronnen. Vanuit een breder perspectief moeten de onderscheiden beginselen ook worden geïnterpreteerd in het licht van de voortdurende en geleidelijke ontwikkeling van het internationaal recht op het gebied van duurzame ontwikkeling, waarbij wordt erkend dat economische ontwikkeling, milieubescherming en eerbiediging van de mensenrechten met elkaar samenhangen en op een geïntegreerde manier, ook wat betreft gedeelde natuurlijke hulpbronnen. Het afsluitende hoofdstuk plaatst de conclusies van dit proefschrift ook duidelijk in de context van twee internationale documenten die tijdens deze studie zijn aangenomen en die van cruciaal belang zijn voor het duurzame beheer van gedeelde natuurlijke hulpbronnen, namelijk

de Overeenkomst van Parijs en de VN-Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling.

Beginselen bevorderen de coherentie en consistentie in het internationale recht en bieden een leidend kader voor de uitvoering ervan. Zoals in de inleiding wordt gesuggereerd, zouden de in dit doctoraatsonderzoek onderscheiden, onderzochte en beoordeelde principes de eerste basis kunnen vormen voor een reeks beginselen over duurzaam beheer van gedeelde hulpbronnen. Een dergelijke reeks beginselen biedt een algemeen kader om staten op een geïntegreerde manier te begeleiden met betrekking tot het rechtvaardige gebruik en de milieubescherming van hun gedeelde hulpbronnen en de samenhang in de statenpraktijk te bevorderen. De bevindingen, antwoorden op de onderzoeksvragen en conclusies in elk van de vijf hoofdstukken van dit proefschrift, leiden tot de hoofdconclusie dat de geïdentificeerde beginselen op de voorgestelde manieren wezenlijk kunnen bijdragen tot het duurzame beheer van gedeelde natuurlijke hulpbronnen.

